

*« Незнание законов не освобождает
от ответственности за их неисполнение »*

Нормативные аспекты лечения заболеваний легких

доктор медицинских наук
В.А. Юхимец

Тел.: 044 275 5488
E-mail: secretar@ifp.kiev.ua

ВРАЧ И ПАЦИЕНТ

В отношениях между врачами и их пациентами всегда присутствуют как нравственно-этические, так и чисто юридические аспекты.

К сожалению, большинство граждан нашей страны, обращающихся за медицинской помощью, недостаточно хорошо знают свои права и обязанности, равно как и медицинские работники плохо осведомлены о юридических нормах правового поля, в котором работает отечественная медицина.

Отношения врача и пациента

Некоторые специалисты и в настоящее время считают, что отношения врача с пациентами регулируются только этическими нормами, полагая, что законодательное регулирование врачебной деятельности в ее профессиональной части - это одно, а врачебная этика - другое; что нужно доверять совести врача, так как никакие юридические законы не могут ее заменить.

Не отрицая значения врачебной этики, необходимо подчеркнуть, что в правовом регулировании нуждается не только управление здравоохранением, но и отношения, возникающие при врачевании непосредственно между пациентом и врачом или медицинским учреждением, поскольку при этом затрагиваются интересы граждан и общества, имеющие первостепенный характер.

Законодательство Украины

Правовое поле для деятельности здравоохранения в Украине в основном создано, хотя на сегодняшний день остается весьма несовершенным и далеко не в полной мере соответствует реалиям нашей жизни.

Правовые отношения в здравоохранении регулируются международными договорами Украины, национальными законами и подзаконными (нормативными) актами – постановлениями правительства и приказами Министерства здравоохранения.

Устав Всемирной организации здравоохранения

Определяет право человека на здоровье

« Здоровье – это состояние полного физического, душевного и социального благополучия, а не только отсутствие болезней и физических дефектов. Обладание высшим достижимым уровнем здоровья является одним из основных прав всякого человека без различия расы, религии, политических убеждений, экономического и социального положения »

Европейская социальная хартия

Страсбург, 3 мая 1996 года

« З метою забезпечення ефективного здійснення права на соціальну та медичну допомогу Сторони зобов'язуються:

1. Забезпечити, щоб будь-якій малозабезпеченій особі, яка неспроможна отримати достатніх коштів або завдяки своїм власним зусиллям, або з інших джерел, зокрема за рахунок допомоги по соціальному забезпеченню, надавалась належна допомога, а у випадку захворювання забезпечувався догляд, якого вимагає стан її здоров'я »

Конституція України

Стаття 49

« Кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування.

Охорона здоров'я забезпечується державним фінансуванням відповідних соціально-економічних, медико-санітарних і оздоровчо-профілактичних програм. »

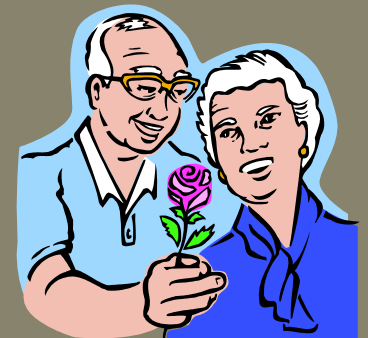

Конституция Украины

Статья 49
продолжение

« Держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування. У державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно; існуюча мережа таких закладів не може бути скорочена.

Держава сприяє розвитку лікувальних закладів усіх форм власності. »

Конституционный суд Украины

Трактовка ч. 3 статьи 49 Конституции Украины

« Це треба розуміти так, що у державних та комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається всім громадянам незалежно від її обсягу та без попереднього, поточного або наступного їх розрахунку за надання такої допомоги. »

Конституционный суд Украины

Трактовка ч. 3 статьи 49 Конституции Украины
продолжение

« Поняття медичної допомоги, умови запровадження медичного страхування, у тому числі державного, формування і використання добровільних медичних фондів, а також порядок надання медичних послуг, які виходять за межі медичної допомоги, на платній основі у державних і комунальних закладах охорони здоров'я та перелік таких послуг мають бути визначені законом »

Статья 49 Конституции и законодательство Украины

Таким образом, Конституционный суд подтвердил закрепленное статьей 49 Конституции право наших граждан на медицинскую помощь, но признал, что реализация этого права в полном объеме требует принятия целого ряда законодательных и нормативных актов, которые в настоящее время отсутствуют.

В этом и заключается основная ущербность правового поля, в котором приходится работать отечественному здравоохранению.

Законодательные акты Украины о здравоохранении

Основные положения, конкретизирующие конституционное право граждан Украины на медицинскую помощь и устанавливающие юридические нормы во взаимоотношениях врач-больной, изложены, в основном, в двух законах:

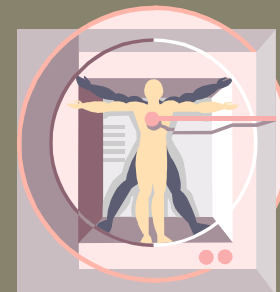
- Гражданском кодексе
- Основах законодательства Украины о здравоохранении

Гражданский кодекс Украины

Содержит более конкретные нормы
и определения в вопросах
взаимоотношения врач - больной

статья 283

« Фізична особа має право на охорону її
здоров'я. Охорона здоров'я забезпечується
системною діяльністю державних та інших
організацій, передбаченою Конституцією і
законодавством України »

Гражданский кодекс Украины

статья 284

конкретизирует закрепленное Конституцией право граждан на медицинскую помощь

« 1. Фізична особа має право на надання їй медичної допомоги.

2. Фізична особа, яка досягла чотирнадцяти років і яка звернулася за наданням їй медичної допомоги, має право на вибір лікаря та вибір методів лікування відповідно до його рекомендацій.

3. Надання медичної допомоги фізичній особі, яка досягла чотирнадцяти років, провадиться за її згодою. »

Гражданский кодекс Украины

статья 284
продолжение

« 4. Повнолітня дієздатна фізична особа, яка усвідомлює значення своїх дій і може керувати ними, має право відмовитися від лікування.

5. У невідкладних випадках, за наявності реальної загрози життю фізичної особи, медична допомога надається без згоди фізичної особи або її батьків (усиновлювачів), опікуна, піклувальника.

6. Надання фізичній особі психіатричної допомоги здійснюється відповідно до закону. »

Гражданский кодекс Украины

статья 285

определяет право граждан на информацию о состоянии
своего здоровья

« Повнолітня фізична особа має право на достовірну і повну інформацію про стан свого здоров'я, у тому числі на ознайомлення з відповідними медичними документами, що стосуються її здоров'я »

Гражданский кодекс Украины

статья 285

продолжение

« Якщо інформація про хворобу фізичної особи може погіршити стан її здоров'я або погіршити стан здоров'я фізичних осіб, ..., зашкодити процесові лікування, медичні працівники мають право дати неповну інформацію про стан здоров'я фізичної особи, обмежити можливість їх ознайомлення з окремими медичними документами. »

Гражданский кодекс Украины

статья 285
продолжение

« У разі смерті фізичної особи члени її сім'ї або інші фізичні особи, уповноважені ними, мають право бути присутніми при дослідженні причин її смерті та ознайомитись із висновками щодо причин смерті, а також право на оскарження цих висновків до суду. »

Гражданский кодекс Украины

статья 286

устанавливает право на тайну о состоянии здоровья граждан

« Фізична особа має право на таємницю про стан свого здоров'я, факт звернення за медичною допомогою, діагноз, а також про відомості, одержані при її медичному обстеженні. Забороняється вимагати та подавати за місцем роботи або навчання інформацію про діагноз та методи лікування фізичної особи. »

Гражданский кодекс Украины

статья 287

устанавливает права граждан, находящихся на стационарном лечении в учреждениях здравоохранения

« Фізична особа, яка перебуває на стаціонарному лікуванні у закладі охорони здоров'я, має право на допуск до неї інших медичних працівників, членів сім'ї, опікуна, піклувальника, нотаріуса та адвоката.

Фізична особа, яка перебуває на стаціонарному лікуванні у закладі охорони здоров'я, має право на допуск до неї священнослужителя для відправлення богослужіння та релігійного обряду. »

Основы законодательства Украины о здравоохранении

принят еще в 1993 году, претерпел много поправок и дополнений, ныне действует в редакции 2004 года

преамбула

« Кожна людина має природне невід'ємне і непорушне право на охорону здоров'я. Суспільство і держава відповідальні перед сучасним і майбутніми поколіннями за рівень здоров'я і збереження генофонду народу України, забезпечують пріоритетність охорони здоров'я в діяльності держави, поліпшення умов праці, навчання, побуту і відпочинку населення, розв'язання екологічних проблем, вдосконалення медичної допомоги і запровадження здорового способу життя. »

Основы законодательства Украины о здравоохранении

Закон устанавливает юридические понятия и термины, используемые в здравоохранении, определяет его основные принципы, права и обязанности граждан в сфере здравоохранения, основы организации здравоохранения, устанавливает основные принципы обеспечения здоровых и безопасных условий жизни, оказания лечебно-профилактической помощи населению, обеспечения лечебными и протезными средствами, охраны здоровья матери и ребенка, медицинской экспертизы, медицинской и фармацевтической деятельности и многое другое

Основи законодавства України о здравоохранении

стаття 34
«Лікуючий лікар»

« Лікуючий лікар може обиратися безпосередньо пацієнтом або призначатися керівником закладу охорони здоров'я чи його підрозділу. Обов'язками лікуючого лікаря є своєчасне і кваліфіковане обстеження і лікування пацієнта. Пацієнт вправі вимагати заміни лікаря. Лікар має право відмовитися від подальшого ведення пацієнта, якщо останній не виконує медичних приписів або правил внутрішнього розпорядку закладу охорони здоров'я, за умови, що це не загрожуватиме життю хворого і здоров'ю населення. Лікар не несе відповідальності за здоров'я хворого у разі відмови останнього від медичних приписів або порушення пацієнтом встановленого для нього режиму »

Основи законодавства України о здравоохранении

статья 44

«Застосування методів профілактики, діагностики,
лікування і лікарських засобів»

« У медичній практиці лікарі зобов'язані застосовувати методи профілактики, діагностики і лікування та лікарські засоби, дозволені Міністерством охорони здоров'я України. В інтересах вилікування хворого та за його згодою, а щодо неповнолітніх та осіб, яких було визнано судом недієздатними, - за згодою їх батьків, опікунів або піклувальників лікар може застосовувати нові, науково обгрунтовані, але ще не допущені до загального застосування методи діагностики, профілактики, лікування та лікарські засоби »

Основи законодавства України о здоровоохранении

статья 44
продолжение

« Щодо осіб віком від п'ятнадцяти до вісімнадцяти років чи визнаних судом обмежено дієздатними застосування таких методів та засобів проводиться за їх згодою та згодою їх батьків або інших законних представників »

Основи законодавства України о здравоохранении

статья 78
«Професійні обов'язки медичних і фармацевтичних
працівників»

« Медичні і фармацевтичні працівники зобов'язані:

а) сприяти охороні та зміцненню здоров'я людей, запобіганню і лікуванню захворювань, подавати своєчасну та кваліфіковану медичну і лікарську допомогу;

б) безплатно подавати першу невідкладну медичну допомогу громадянам у разі нещасного випадку та в інших екстремальних ситуаціях;

в) поширювати наукові та медичні знання серед населення, пропагувати, в тому числі власним прикладом, здоровий спосіб життя; »

Основи законодавства України о здравоохранении

статья 78
продолжение

« г) дотримувати вимог професійної етики і деонтології, зберігати лікарську таємницю;

д) постійно підвищувати рівень професійних знань та майстерності;

е) подавати консультативну допомогу своїм колегам та іншим працівникам охорони здоров'я. »

Кримінальний кодекс України

статья 139

ответственность за неоказание помощи больному
медицинским работником

« 1. Ненадання без поважних причин допомоги хворому медичним працівником, який зобов'язаний, згідно з установленними правилами, надати таку допомогу, якщо йому завідомо відомо, що це може мати тяжкі наслідки для хворого, - карається штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років, або виправними роботами на строк до двох років. »

Кримінальний кодекс України

статья 139
продолжение

« 2. Те саме діяння, якщо воно спричинило смерть хворого або інші тяжкі наслідки, - карається обмеженням волі на строк до чотирьох років або позбавленням волі на строк до трьох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого. »

Кримінальний кодекс України

статья 140

ответственность за ненадлежащее выполнение профессиональных обязанностей медицинским или фармацевтическим работником

« 1. Невиконання чи неналежне виконання медичним або фармацевтичним працівником своїх професійних обов'язків внаслідок недбалого чи несумлінного до них ставлення, якщо це спричинило тяжкі наслідки для хворого, - карається позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до п'яти років або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до двох років, або позбавленням волі на той самий строк. »

Кримінальний кодекс України

статья 140
продолжение

« 2. Те саме діяння, якщо воно спричинило тяжкі наслідки неповнолітньому, - карається обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на строк до трьох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років. »

Кримінальний кодекс України

статья 141

ответственность за нарушение прав пациента

« Проведення клінічних випробувань лікарських засобів без письмової згоди пацієнта або його законного представника, або стосовно неповнолітнього чи недієздатного, якщо ці дії спричинили смерть або інші тяжкі наслідки, - карається обмеженням волі на строк від трьох до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк. »

Кримінальний кодекс України

статья 184

ответственность за нарушение права на бесплатную
медицинскую помощь

« 1. Незаконна вимога оплати за надання медичної допомоги в державних чи комунальних закладах охорони здоров'я - карається штрафом до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до шести місяців.

2. Незаконне скорочення мережі державних і комунальних закладів охорони здоров'я - карається штрафом до однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років. »

Некоторые вопросы здравоохранения регулируются специальными законами Украины:

- «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення»
в редакції 2004 года,
- «Про запобігання захворюванню на синдром набутого імунodefіциту (СНІД) та соціальний захист населення»
в редакції 2001 года,
- «Про захист населення від інфекційних хвороб»
в редакції 2003 года,
- «Про боротьбу із захворюванням на туберкульоз»
в редакції 2002 года.

Закон Украины

«Про боротьбу із захворюванням на туберкульоз»

Закон устанавлює державне регулювання діяльності, пов'язаної з боротьбою з туберкульозом, визначає способи і методи захисту населення від туберкульозу, устанавлює обсяги і способи надання медичної допомоги хворим на туберкульоз, а також дітям і підліткам, інфікованим туберкульозом, їх соціальну захисту і умови праці, визначає права і соціальну захисту медичних працівників протитуберкульозних закладів, визначає джерела фінансування протитуберкульозних заходів.

Нормативные акты

Вопросы оказания медицинской помощи населению регулируются также подзаконными (нормативными) актами, в частности, постановлениями Кабинета министров Украины.

Не имея возможности охарактеризовать их, все-таки упомяну постановление от 23 апреля 1999 года, № 667 «Про Комплексні заходи боротьби з туберкульозом», сыгравшее определенную роль в улучшении лечения больных туберкульозом.

Нормативные акты МОЗ Украины

Основная роль в правовом регулировании всех вопросов оказания медицинской помощи населению принадлежит Министерству здравоохранения Украины как главному в области здравоохранения органу исполнительной власти.

Это регулирование осуществляется в форме приказов, которые, и это следует подчеркнуть, вступают в законную силу только после их регистрации Министерством юстиции Украины и с момента опубликования либо рассылки в территориальные органы управления здравоохранением.

Нормативные акты МОЗ Украины

Необходимо знать, что любые новации, научные разработки, методические рекомендации, решения научных форумов, международные консенсусы могут считаться обязательными для применения на территории Украины только после их утверждения соответствующими приказами Министерства здравоохранения.

Это касается и лекарственных средств, изделий медицинской техники, которые могут ввозиться, продаваться и применяться на территории Украины только после их внесения приказом министерства в Государственный реестр.

Приказ МОЗ Украины № 499

Действующим в настоящее время приказом МОЗ Украины, регламентирующим вопросы диагностики и лечения отдельных заболеваний органов дыхания, является приказ **№ 499 от 28 октября 2003 года**

«Про затвердження інструкцій щодо надання допомоги хворим на туберкульоз і неспецифічні захворювання легенів»

Приказ МОЗ Украины № 499

Инструкции, утвержденные приказом, созданы
на основе решений
III съезда фтизиатров и пульмонологов
Украины,
которые, в свою очередь, готовились
группами экспертов в соответствии с
последними международными консенсусами с
учетом особенностей национального
здравоохранения

Приказ МОЗ України № 499

- Інструкція про клінічну класифікацію туберкульозу та її застосування;
- Інструкція про групування диспансерних контингентів протитуберкульозних закладів та її застосування;
- Інструкція про діагностику, клінічну класифікацію та лікування бронхіальної астми;
- Інструкція про діагностику, клінічну класифікацію та лікування хронічних обструктивних захворювань легень;
- Інструкція про негоспітальну пневмонію у дорослих: етіологія, патогенез, класифікація, діагностика, антибактеріальна терапія;
- Інструкція про клінічну класифікацію муковісцидозу, консенсус щодо діагностики, лікування та профілактики муковісцидозу.

Благодарю за внимание!

доктор медицинских наук
В.А. Юхимец

Тел.: 044 275 5488

E-mail: secretar@ifp.kiev.ua